

POSTANOWIENIE

Dnia 3 lutego 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie z wniosku M. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych

o rentę socjalną,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 3 lutego 2012 r.,

na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawczynie od wyroku Sądu Apelacyjnego [...] z dnia 18 maja 2011 r.,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny wyrokiem z 18 maja 2011 r. oddalił apelację wnioskodawczynie M. S. od wyroku oddalającego jej odwołanie od decyzji pozwanego odmawiających jej prawa do renty socjalnej wobec ustalenia, że nie jest całkowicie niezdolna do pracy. Wnioskodawczynie, urodzona w 1987 r., od dzieciństwa jest trwale głuchoniema. Całkowitej niezdolności do pracy nie stwierdzili lekarz orzecznik i komisja lekarska. Na podstawie opinii biegłych oraz Instytutu Fizjologii i Patologii Słuchu Sąd stwierdził, że głuchota nie uniemożliwia jej podjęcia pracy. Ukończyła liceum dla głuchoniemych i jest słuchaczką szkoły policealnej, której ukończenie da jej tytuł technika informatyka. Jest częściowo niezdolna do pracy. Przy wykonywaniu wyuczonego zawodu mogą wystąpić trudności w komunikowaniu się mową ale nie jest to równoznaczne z zachowaniem zdolności do pracy w warunkach określonych w przepisach o rehabilitacji

zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Głuchota nie uniemożliwia podjęcia pracy w wielu zawodach, w których ograniczenia komunikacyjne nie są przeciwwskazaniem. Nie istnieją inne względy zdrowotne, które byłyby przeciwwskazaniem do podjęcia działalności zawodowej. Niepełnosprawność wnioskodawczyni nie jest równoznaczna z całkowitą niezdolnością do pracy. Podstawą orzekania był przepis art. 4 ustawy z 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na:

1. Istotne zagadnienie prawne – „czy ustalenie prawa do renty socjalnej może nastąpić na podstawie art. 4 ustawy z 27 czerwca 2003 r. (...) o rencie socjalnej w sytuacji, gdy osoba uprawniona jest zdolna do pracy jedynie w warunkach określonych w przepisach o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2010 r. Nr 214, poz. 1407 ze zm.) czy też zdolność do wykonywania pracy zarobkowej tylko w przedmiotowych warunkach bezwzględnie wyłącza możliwość ustalenia prawa do renty socjalnej (art. 15 ustawy o rencie socjalnej w związku z art. 12 ust. 2 w związku z art. 13 ust. 4 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych)”. W uzasadnieniu tej podstawy przedsądu przedstawiono wyroki Sądu Najwyższego: z 8 grudnia 2000 r., II UKN 134/00 (OSNP 2002 nr 15, poz. 369), z 7 października 2003 r., II UK 79/03 (OSNP 2004 nr 13, poz. 234), eksponując tezę, że całkowicie niezdolną do pracy jest osoba, która ma zdolność do wykonywania pracy jedynie w warunkach specjalnie przystosowanych zgodnie z przepisami ustawy z 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych. Poza tym według wyroków Sądu Najwyższego z 24 sierpnia 2010 r., I UK 64/10 (LEX nr 653663), a także z 10 czerwca 1998 r., II UKN 675/98 (OSNAPiUS 2000 nr 16, poz. 624) o niezdolności do pracy nie przesądza wyłącznie ocena medyczna (aspekt biologiczny), lecz także możliwość podjęcia pracy ze względu na wiek, wykształcenie, kwalifikacje i predyspozycje. Odmienny pogląd zaprezentował Sąd Najwyższego w wyroku z 9 marca 2006 r., II UK 98/05 (OSNP 2007 nr 5-6, poz. 77), w którym stwierdził, iż nie ma podstaw do przyznania renty socjalnej osobie, która z medycznego punktu widzenia nie jest całkowicie niezdolna do pracy, choćby nie miała możliwości jej podjęcia z innych przyczyn. Tożsamy pogląd wyrażono w

wyroku z 8 kwietnia 2008 r., I UK 264/07 (Lex Polonica nr 2133282). Taki sposób wykładni art. 4 ust. 1 ustawy o rencie socjalnej dotyczący przesłanki „całkowitej niezdolności do pracy” pozostaje w sprzeczności zarówno z orzeczeniami Sądu Najwyższego powołanymi na wstępie, jak i poglądami piśmiennictwa.

2. Skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, „gdyż Sąd Apelacyjny rażąco naruszył art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 k.p.c. poprzez brak merytorycznego ustosunkowania się do zgłaszanych zarzutów w apelacji od wyroku Sądu pierwszej instancji”. Treść art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 k.p.c. oznacza, iż uzasadnienie sądu odwoławczego winno zawierać stanowisko sądu odwoławczego, będące merytorycznym ustosunkowaniem się do zgłoszonych w apelacji zarzutów, a skierowanych przeciwko orzeczeniu Sądu pierwszej instancji i wyjaśnieniu dlaczego zarzuty zostały uznane za zasadne lub bezzasadne. Sąd Apelacyjny w ogóle nie ustosunkował się w sposób merytoryczny do zarzutów podniesionych w apelacji, stwierdzając jedynie, że nie zgadza się z zarzutami apelacji lub uznaje, że niektóre z nich nie miały wpływu na merytoryczne rozstrzygnięcie sprawy. Taki sposób procesowania Sądu Apelacyjnego jest jednoznaczny z rażącym naruszeniem art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 k.p.c. i przesądza w rezultacie, że przedmiotowa skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, gdyż naruszenie tych przepisów uniemożliwia dokonanie kasacyjnej kontroli trafności samego rozstrzygnięcia zawartego w sentencji zaskarżonego wyroku.

Sąd Najwyższy zaważył, co następuje:

Wskazane we wniosku o przyjęcie skargi podstawy nie spełniają się jako przesłanki przedsądu.

Pierwsza jedynie hasłowo odwołuje się do istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), gdyż postawiona kwestia sprowadza się tylko do zwykłej wykładni prawa. Wszak odpowiedź na zagadnienie nie powinna być kłopotliwa dla jurysty, zwłaszcza, że wprost wynika z ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach, stanowiącej że „zachowanie zdolności do pracy w warunkach określonych w przepisach o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób

niepełnosprawnych nie stanowi przeszkody do orzeczenia całkowitej niezdolności do pracy” (art. 13 ust. 4). Istotne zagadnienie prawne nie może być więc zredukowane do wykładni (i stosowania) prawa. W przeciwnym razie skarga kasacyjna nie miałaby granic i postępowanie kasacyjne byłoby powszechną instancją. Poza tym istotne zagadnienie prawne powinno występować w sprawie, a w sprawie objętej skargą nie ustalono, że skarżąca zdolna jest do pracy tylko w warunkach określonych w przepisach o rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych. Traci też na znaczeniu zestawienie orzecznictwa Sądu Najwyższego, gdyż wniosek nie dowołuje się do podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Niemniej trudno byłoby przyjąć rozbieżność orzecznictwa, gdyż nie ma takowej w odniesieniu do sformułowanych kwestii. Nie podważa się wszak, a wręcz potwierdza, że ocena faktyczna i prawna niezdolności do pracy odnoszona jest do pracy w warunkach normalnych, a nie szczególnych. Zachowanie zdolności do pracy w warunkach i na stanowiskach specjalnie do tego przystosowanych nie stoi na przeszkodzie uznaniu osoby za całkowicie niezdolną do pracy. Taką też odpowiedź zawarto w uzasadnieniu zagadnienia. Co do wskazanego orzecznictwa, to czym innym jest ocena o braku całkowitej niezdolności do pracy po spełnieniu kryterium biologicznego i ekonomicznego (całkowita utrata zdolności do wykonywania jakiejkolwiek pracy) oraz sytuacja osoby, która jest całkowicie niezdolna do pracy i stworzono jej warunki do pracy, tak jak osobie niepełnosprawnej, bowiem sytuacja ta nie wyklucza całkowitej niezdolności do pracy.

Druga podstawa, gdyż art. 328 § 2 k.p.c. nie jest przepisem wystarczającym do przyjęcia, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Szczególna przesłanka przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. może być uzasadniona, gdy samodzielnie i odrębnie od podstaw kasacyjnych (art. 398⁴ § 1 pkt 2 i § 2 k.p.c.) wskazuje i wykazuje, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Nie chodzi wszak o zwykłą zasadność podstaw kasacyjnych, które mogą uzasadniać uwzględnienie skargi (art. 398¹⁴ k.p.c.), lecz aż o oczywistą zasadność skargi kasacyjnej, jako że na etapie przedsądu nie ocenia się podstaw kasacyjnych. We wniosku nie zarzuca się naruszenia art. 382 k.p.c. ani art. 378 § 1 k.p.c. Natomiast zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. miałby znaczenie, gdyby uchybienie mu miało

istotny wpływ na wynik sprawy (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.). O wyniku sprawy decydują zaś ustalenia faktyczne i zastosowanie prawa. Wadliwość uzasadnienia wyroku nie ma wpływ na wynik sprawy, gdyż sporządza się je już po jego ogłoszeniu. Wszak nawet z ustawy wynika, że skarga podlega oddaleniu, gdy zaskarżone orzeczenie mimo błędnego uzasadnienia odpowiada prawu (art. 398¹⁴ k.p.c.). W sprawie nie można przyjąć, że uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego nie zawiera wymaganych istotnych elementów i przez to nie poddaje się kontroli. Składa się z analizy faktycznej i prawnej. Wyjaśnia dlaczego nie ustalono całkowitej niezdolności do pracy.

Z tych motywów orzeczono jak w sentencji, stosownie do art. 398⁹ § 2 k.p.c.